

Systemerne svigter, og tyngdekraften ordner resten

Reidun Evjen, Tone Øiern & Knut B. Kielland.
DOBBELT OPP – om psykiske lidelser
og rusmisbrug.

Universitetsforlaget: Oslo, 2003. 240 sider.
www.universitetsforlaget.no

Jeg er, ligesom Dobbelt opp's forfattere, ikke psykiater. Jeg er ansat i socialsektoren og får min løn for at planlægge, udvikle og følge behandlingen for stofmisbrugere i Københavns Kommune. Så ved I hvor I har mig.

Dobbelt opp blev min faglige sommerferielæsning i år, og det blev en meget velkommen bog, som fremover vil få en fast og central position på min boghylde. Jeg har i mange år beskæftiget mig med dobbeltdiagnoseproblematikken på det administrative plan, så bogens emne var ikke fremmed for mig, men det er skønt at få en samlet fremstilling af problematikken som kommer rundt om det meste. Man bliver præsenteret for begrebsafklaring og definitioner så det er helt klart hvad forfatterne forstår ved begrebet "dobbelt-diagnose". Omfanget bliver

beskrevet og det bliver uhyggeligt klart, at dobbelt-diagnoser både i psykiatrien og i rusmiddelfeltet snarere er reglen end undtagelsen. Dermed bliver det også klart hvilket enormt fortrængningsarbejde der bliver præsteret af aktørerne inden for feltet, når det lykkes at fremstille dobbelt diagnose-patienterne som en lille eksotisk gruppe patienter, og den svigtende indsats som en mindre skønhedsplet på vores samlede behandlingssystem.

Dobbelt opp's udgangspunkt er, at der er tale om en stor patientgruppe, hvis "patient- og klientrettigheder er svækket" i forhold til de "almindelige" misbrugere og "almindelige" psykiatriske patienter. Selvom de har behov for dobbelt behandling får de mindre end det halve (og ofte slet ingen), og også den sociale indsats er helt utilstrækkelig. Når man skal forklare hvorfor noget så urimeligt får lov til at passere gribes der til metaforen om at de falder mellem to stole. Og de falder ikke kun mellem et, men mellem to, sæt af stole.

De afvises af psykiatrien pga. deres misbrug og af misbrugssystemet pga. deres psykiske sygdom – og dette er et velkendt og almindeligt accepteret problem. Men som forfatterne meget rigtigt påpeger, og det er noget vi normalt ikke tænker så meget på, falder de også mellem de to stole man kan betegne som h.h.v. "omsorg" og "behandling", og det gælder både behandling for misbruget og af den psykiske lidelse. Det er kommunerne der har ansvaret for de socialpsykiatriske foranstaltninger, d.v.s. for omsorgen, men det kan være vanskeligt, for ikke at sige umuligt, at yde denne omsorg, hvis de ikke modtager en adækvat og specialiseret behandling. Og omvendt kan behandlingen blive en umulighed hvis ikke patienten får dækket sine mest basale omsorgsrelaterede behov, herunder også en passende bo-

ligningsituation. Dermed er "muligheden for at patienterne bliver kasterballe stor. Under henvisning til loverket, og desuden med en presset økonomi, kan to eller tre forvaltningsnivåer fraskrive sig ansvar."

Metaforen "om faldet mellem de to stole" beskriver for så vidt fint hvad der sker med disse brugere, men den er måske vel eufemistisk. Det bliver nemt til en forklaringsmodel der siger, at vi har nogle voldsomt problematiske brugere, som ikke evner at tilpasse sig de bestående behandlings- og omsorgssystemer, hvorefter tyngdekraften ordner resten.

Jeg synes at Dobbelt opp er en meget fin og nyttig bog, som bør læses af behandlere og administratorer både i misbrug og i psykiatrifeltet, og som er lige så nyttig for danske som for norske læsere. Hvad jeg savner er et afsluttende konkluderende afsnit hvor forfatterne, og gerne bøjet i neon, siger hvad der er galt og hvad der skal gøres. Det er indlysende rigtigt at påpege behovet for "samhandling og samordning", men nogle skal tage ansvaret for dette. Bogen beskriver så rigtigt, at der ikke er behov for nye projekter, eller import af ny viden. Vi har tilstrækkelig kendskab til målgruppen og dens behandlingsbehov, og det er dokumenteret at behandlingen af misbruget og den psykiatriske lidelse skal integreres og indeholde tilstrækkelige elementer af omsorg. Mange af disse brugere kan behandles i behandlingssystemet for stofmisbrugere, men de psykotiske bør primært behandles i psykiatrien.

Kan man sige at psykiatrien har engageret sig for alvor i denne patientgruppe? Eller er det rigtigt at psykiatrien ikke alene opleves som eksklusiv og afvisende, men rent faktisk også er det? Som dansker ville jeg godt have haft nogle mere eksplicitte konklusioner, selv om jeg godt ved at de kan hentes i bogen.